

Οδοιπορικό στην Κατεχόμενη Κύπρο. Έλληνες εγκλωβισμένοι στο Ριζοκάρπασο

/ [Επικαιρότητα](#)

Μπήκαμε στην Κατεχόμενη Κύπρο, καταγράφοντας ζωές, μνήμες, δυσκολίες, αναστεναγμούς και ιστορίες ηρώων που συνεχίζουν να ζουν στην Πατρίδα τους εγκλωβισμένοι.

Από την αποστολή της δημοσιογράφου Μαρίας Γιαχνάκη στην Κατεχόμενη Κύπρο

Οι Ελληνοκύπριοι που ζουν εγκλωβισμένοι στην περιοχή επιβιώνουν μόνο με την βοήθεια του ΟΗΕ, ξεχασμένοι από την κυπριακή και την ελληνική κυβέρνηση.

Στο δρόμο για το Ριζοκάρπασο και την Αγία Τριάδα, τα χωριά όπου ζουν οι εγκλωβισμένοι Ελληνοκύπριοι από το 1974, το ταξίδι δεν είναι το ευκολότερο. Όχι μόνο από πλευράς στρατιωτικών ελέγχων, αλλά κυρίως από πλευράς έντονων συναισθημάτων.

Όλη η διαδρομή απεικονίζει την τραγική πραγματικότητα, για το τι εγκλήματα

έχουν διαπράξει οι εισβολείς στο νησί των Αγίων, όπως λέγεται η Κύπρος.

Στον ορίζοντα απλώνονται απέραντες εκτάσεις με στάχια και θυμάρια και ξαφνικά στο τοπίο «παρεμβάλλονται», τεράστια τζαμιά που κάποια από αυτά μοιάζουν με το μπλε τζαμί της Κωνσταντινούπολης.

Όμως αυτό που πραγματικά εξοργίζει τον επισκέπτη, είναι ότι τα εκατοντάδες εκκλησάκια που συναντά, είναι κατεστραμμένα. Τα τέμπλα κακοποιημένα, εικόνες ανύπαρκτες. Τα περισσότερα από αυτά έχουν γίνει στάβλοι ζώων ή αποχωρητήρια.

Μπαίνοντας μέσα στις εκκλησίες, μόνο τότε μπορεί να καταλάβει κανείς το μέγεθος της καταστροφής, το μέγεθος των εγκλημάτων που διέπραξαν οι εισβολείς καταπατώντας και σπάζοντας τα πάντα.

Στο Ριζοκάρπασο και την Αγία Τριάδα ζουν 300 περίπου Ελληνοκύπριοι. Μετά την εισβολή παρέμειναν στα σπίτια τους, ρισκάροντας την ζωή τους.

Δεν ήθελαν να γίνουν πρόσφυγες ούτε να παραχωρήσουν τα σπίτια τους στους εισβολείς. Μια μικρή κοινωνία που κάνει καθημερινά τον κύκλο της, φέρνοντας στον κόσμο νέες ζωές και αποχαιρετώντας τους ηλικιωμένους που φεύγουν.

Μια περιοχή που κάποτε ήταν δική τους και ελεύθερη, αλλά τώρα ανήκουν μόνο λίγα τετραγωνικά μέτρα στον καθένα.

Οι εγκλωβισμένοι Ελληνοκύπριοι ήρωες, δεν σκέφτηκαν λεπτό την εγκατάλειψη, μόνο έσφιξαν τις γροθιές τους, έκαναν την καρδιά τους πέτρα κι έμειναν να αντιμετωπίσουν την οδυνηρή πραγματικότητα, συζώντας με τον εισβολέα.

Η Μαρία Νικολάου γεννήθηκε λίγες μέρες μετά την εισβολή, σήμερα 41 χρονών, δεν έχει ζήσει ούτε μία μέρα ελεύθερη:

«Θα ήταν ψέμα αν έλεγα ότι νιώθω ελεύθερη, επειδή ζω στην πατρίδα μου. Αυτό δεν είναι ελευθερία, είναι συμβιβασμός. Ένας συμβιβασμός που πονάει, αλλά δυστυχώς δεν μπορώ να κάνω τίποτα. Λυπάμαι που και τα παιδιά μου τα έφερα στον κόσμο κάτω από αυτές τις συνθήκες και τα αναγκάζω να ζουν έτσι, μέσα στο φόβο αλλά δεν έχω άλλη λύση. Ελπίζαμε ότι κάποια στιγμή θα ελευθερωθούμε, αλλά τώρα ακούμε ότι ίσως να διαλέξουν μια λύση που τελικά εμείς μπορεί και να ανήκουμε στην κυβέρνηση των Τουρκοκυπρίων επίσημα».

Οι δουλειές γι' αυτούς είναι λιγοστές. Κάποιοι ασχολούνται λίγο με την κτηνοτροφία ή την καλλιέργεια της γης, αλλά με δυσκολία αφού δεν μπορούν να προωθήσουν τα προϊόντα τους κι έτσι στο τέλος τα παρατούν.

Κάθε Τετάρτη ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών με ειδική αποστολή στέλνει στους εγκλωβισμένους τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης και φροντίζει και για την ιατροφαρμακευτική τους περίθαλψη. Όμως στα βλέμματα των εγκλωβισμένων, παρά την βοήθεια που λαμβάνουν, μπορεί να αντιληφθεί κανείς το πόσο άβολα νιώθουν ακόμη μετά από τόσα χρόνια γι' αυτήν την βοήθεια.

trofima oie

Image not found or type unknown

Οι εικόνες που καταγράφουμε την ώρα της αποστολής του ΟΗΕ στο Ριζοκάρπασο, μιλούν από μόνες τους. Υπερήλικοι εγκλωβισμένοι σέρνονται σε ένα κτίριο του χωριού που καταφθάνει ο ΟΗΕ και με σκυμμένο το κεφάλι διαλέγουν από τα καφάσια λίγα φρούτα λαχανικά ψωμί. Οι πιο νέοι κουβαλούν συσκευασίες νερού ή τσουβάλια με πατάτες. Για κάποιους που είναι φτωχότεροι από άλλους, οι υπόλοιποι τους παραχωρούν μέρος του μεριδίου τους.

prodromou

Image not found or type unknown

Η Αγγελική Προδρόμου είναι υπεύθυνη από την πλευρά των Ελληνοκυπρίων για την αποστολή αυτή. Όταν τη ρωτάς για την καθημερινότητα θα σου πει ότι η ζωή δεν

είναι απλή για τους εγκλωβισμένους: «Δεν είναι απλό να μεγαλώνεις τα παιδιά σου στα κατεχόμενα , να ονειρεύεσαι να δημιουργείς. Πάντα έχεις το φόβο της επόμενης στιγμής. Ό,τι μας πήραν δεν μας το δίνουν πίσω. Και τώρα αν κάνουμε τα στραβά μάτια και πάρουν κάτι είτε ένα μέτρο γης είτε έναν χώρο που μας ανήκει δεν το ξαναπαίρνουμε πίσω. Η ζωή μας βρίσκεται σε καθημερινή άμυνα. Προσπαθούμε να ζούμε αρμονικά μαζί τους αλλά είναι τόσο διαφορετική η κουλτούρα μας, η άποψή μας για τη ζωή που τα χνώτα μας δεν ταιριάζουν. Δεν είμαστε ελεύθεροι. Θα ήταν μεγάλο ψέμα να σας πω ότι νιώθουμε καλά. Όταν δεν μπορούμε να δούμε την ελληνική σημαία να κυματίζει, όταν δεν τολμούν οι παλιοί να μάθουν στους νέους τα παραδοσιακά μας τραγούδια, τους χορούς , όταν δεν μπορούμε να μαζευτούμε πολλοί σε έναν χώρο εκτός κι αν είναι η Τετάρτη που λαμβάνουμε την βοήθεια από τον ΟΗΕ , πως να πούμε ότι είμαστε ελεύθεροι. Ακόμη και τώρα που μιλάμε μαζί σας μπορεί όταν εσείς φύγετε εμείς να ελεγχθούμε γι αυτό».

Η υπεύθυνη της αποστολής του ΟΗΕ πάντα απολαμβάνει την αγάπη των ηλικιωμένων οι οποίοι κάθε φορά που τους επισκέπτεται την αγκαλιάζουν και την φιλούν.

Νίκη Τζέισον, υπεύθυνη ΟΗΕ: «Ζούμε στιγμές συγκίνησης όταν ερχόμαστε εδώ. Δεν είναι απλή η κατάστασή τους και το γνωρίζουμε. Θέλουμε να τους κάνουμε να νιώθουν ότι είμαστε κοντά τους και όταν ερχόμαστε να μας βλέπουν σαν οικογένειά τους. Είναι πολύ συναισθηματικοί άνθρωποι και έχουν πολλή ευγνωμοσύνη μέσα τους».

oie1

Image not found or type unknown

Στο ελληνικό σχολείο τα λιγοστά παιδιά ονειρεύονται μέσα από την μόρφωση που τους παρέχεται, ελπίζοντας μια μέρα να αλλάξουν τα πράγματα. Το σχολείο και οι γιορτές τους ίσως είναι ο μόνος πραγματικά ζωντανός οργανισμός που κάθε φορά ξυπνάει μνήμες , δυναμώνει συνειδήσεις και δημιουργεί έντονη την ελπίδα για το καλύτερο μέλλον. Αλλά και αυτό το συνεννοούνται πολλές φορές με τα μάτια όχι με τα λόγια μιας και «οι τοίχοι στο Ριζοκάρπασο έχουν αυτιά».

«Μας παρακολουθούν κάθε λεπτό, τι θα πούμε, τι θα κάνουμε αν μιλήσουμε , τι άποψη έχουμε για τις συνομιλίες που γίνονται τώρα», λέει χαμηλόφωνα η κυρία Παναγιώτα, κρατώντας σφιχτά την σακούλα με το ψωμί που πήρε από την αποστολή του ΟΗΕ.

Στην περιοχή της Καρπασίας η μια ιστορία ανταγωνίζεται την άλλη. Οι άνθρωποι

είναι φαινομενικά σκληροί γιατί έτσι έμαθαν να ζουν αλλά ουσιαστικά ευαίσθητοι που όταν σου μιλούν τα μάτια τους πάντα είναι υγρά.

Η Μ. Γιαννίκου είχε φύγει από την περιοχή με το σύζυγό της και την οικογένειά της για τη Αυστραλία ως πρόσφυγες. Όμως η καθημερινότητα μακριά από το Ριζοκάρπασο ήταν τόσο ξένη και η νοσταλγία τους οδήγησε πίσω στο χωριό τους δίπλα στους εγκλωβισμένους συγχωριανούς τους.

«Ο σύζυγός μου ήθελε να γυρίσουμε κι εγώ δεν περίμενα δεύτερη κουβέντα. Πάντα κρατούσα ζωντανές τις μνήμες από το χωριό μας. Πήραμε την απόφαση να έρθουμε και είπαμε “πουθενά πιο ελεύθερος από τον τόπο σου”. Δυστυχώς ο σύζυγός μου μετά την επιστροφή μας πέθανε, αλλά τον σκεπάζει το χώμα της πατρίδας του όχι ξένο χώμα».

australia1

Image not found or type unknown

Από το Ριζοκάρπασο στην Αμμόχωστο η διαδρομή σε γεμίζει και πάλι οργή. Οργή για τις καταστροφές, για τις ανεκμετάλλευτες εκτάσεις, αλλά και για τα σπίτια που κρύβουν τον πόνο της κάθε οικογένειας που τα άφησε στα χέρια του εισβολέα.

Η Αμμόχωστος είναι ίσως η μόνη πόλη που θα επιστρέψουν στους Κυπρίους όταν θα ολοκληρωθούν οι συνομιλίες και βρεθεί λύση για το Κυπριακό. Ήδη σιγά σιγά γίνονται βήματα από τις δύο πλευρές μέσω οργανώσεων να παίρνουν κλειδιά εκκλησιών και να τις φροντίζουν, βάζοντας το πόδι τους με μικρά βήματα στα περίχωρα της Αμμοχώστου.

Αμμόχωστος, η πόλη φάντασμα

«Δεν θέλω τη διχοτόμηση γιατί μετά τελείωσε η πατρίδα μου. Κι εγώ τη θέλω όλη. Θέλω να πηγαίνω παντού», λέει με δάκρυα η Αννίτα Ιακώβου που στα 14 της χρόνια έτρεχε μαζί με όλους τους Αμμοχωστιανούς κατοίκους να σωθεί εγκαταλείποντας την Αμμόχωστο πίσω τους.

Η Αμμόχωστος άδειασε σε λίγες μόνο ώρες από τους κατοίκους της όταν έγινε γνωστή η εισβολή των Τούρκων και όταν άρχισαν να πολεμούν.

ammoxwstos4

Image not found or type unknown

Οι κάτοικοι της πόλης τρομοκρατημένοι έχοντας άγνοια για το τι πρέπει να κάνουν βγήκαν στους δρόμους όπως ήταν, αφήνοντας τα πάντα πίσω τους,

ανοικτές τηλεοράσεις, τα πιάτα στο τραπέζι, το φαγητό στην κατσαρόλα, τις πόρτες και τα παράθυρα ανοικτά να παίζουν τα παραθυρόφυλλα μέχρι σήμερα.

Φύγαμε με σκοπό να επιστρέψουμε. Δεν φύγαμε για να εγκαταλείψουμε την πόλη μας και τα σπίτια μας. Όμως δεν γυρίσαμε ποτέ. Κοιτούσαμε πίσω μας όταν φεύγαμε και βλέπαμε τους δρόμους γεμάτους από τους κατοίκους της πόλης να έχουν όλοι την ίδια κατεύθυνση, δεν ξέραμε τι θα γινόταν τι θα μας συνέβαινε. Φύγαμε για λίγο για να περάσει η μπόρα αλλά δεν γυρίσαμε ποτέ, μας λέει η Αννίτα Κάρουλα, που μαζί με μια ομάδα κατοίκων της Αμμοχώστου δραστηριοποιούνται για την επιστροφή της πόλης στα χέρια τους.

ammoxwstos2

Image not found or type unknown

Η Αμμόχωστος είναι ίσως η πιο τρανταχτή απεικόνιση της πραγματικότητας. Μετά την εισβολή νέκρωσε. Οι κάτοικοι έφυγαν τα σπίτια έμειναν όπως τα άφησαν και 41 ολόκληρα χρόνια η αλμύρα της θάλασσας και η εγκατάλειψη τρώει τα ντουβάρια και τις αναμνήσεις των κατοίκων της που σκορπίστηκαν σε όλα τα σημεία του ορίζοντα.

Στην πόλη φάντασμα απαγορεύεται η πρόσβαση ακόμη και στον ΟΗΕ. Μόνο ποντίκια, φίδια κι ερπετά ζουν στα σπίτια που άλλοτε έσφυζαν από ζωή.

ammoxwstos5

Image not found or type unknown

Η πόλη περικυκλωμένη από ελεύθερους σκοπευτές, μέσα της κρύβει το μυστήριο που γεννήθηκε από την ημέρα της εισβολής. Ακατοίκητη και απροσπέλαστη. Οι κατοχικές δυνάμεις έκλεισαν τις εισόδους της και τύλιξαν με μαύρα πανιά τα τείχη της. Μια πόλη φάντασμα που στην ιστορία της ανθρωπότητας έχει αφήσει τα σημάδια της ανεξίτηλα.

Τραγική ειρωνεία, η συνήθεια των πρώην κατοίκων της. Επισκέπτονται την Αμμόχωστο έξω από τα τείχη, καρφώνουν το βλέμμα τους στα κτίρια που λιώνουν και προσπαθούν να μπουκνοερά μέσα σε αυτά για να ξαναζήσουν λίγες από τις στιγμές που άφησαν ξαφνικά μετέωρες να τους αναμένουν. «Κάποτε θα γυρίσουμε», είναι η φράση που βγαίνει από το στόμα τους.

Image not found or type unknown

«Ερχόμαστε έξω από τα τείχη της και μυρίζουμε τον αέρα της κολυμπάμε στα νερά της θάλασσάς της και νιώθουμε ότι είμαστε στο σπίτι μας γιατί εδώ είναι όλη μας η ζωή και την θέλουμε πίσω», αποκαλύπτει η παρέα της Τούλας, του Πέτρου Ιακώβου, της Αννίτας και του Νίκου Κάρουλα. Ήδη με τις προσπάθειες που έχουν κάνει, έχουν καταφέρει τουλάχιστον να ανοίξουν και να συντηρήσουν την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου του Ξωρινού που βρίσκεται έξω από τα τείχη.

Κυρήνεια: Η πόλη της απόβασης των Τούρκων, το πιο διάσημο τουριστικό θέρετρο, που σύμφωνα με τις επαφές που γίνονται δεν είναι εύκολο πια να επιστραφεί στους Ελληνοκυπρίους

Στην Κυρήνεια που στιγματίστηκε από την απόβαση των Τούρκων οι Ελληνοκύπριοι αποφεύγουν να πηγαίνουν. Ολόκληρες περιουσίες, σπίτια, κτήματα, πατρικά, επιχειρήσεις μέσα σε μια νύκτα δόθηκαν “δωρο” σε Τούρκους και άλλαξαν χέρια.

Σήμερα πολλά από τα σπίτια των Ελληνοκυπρίων πουλήθηκαν από Τουρκοκύπριους σε Άγγλους που μένουν μόνιμα στην περιοχή. Οι Κύπριοι ιδιοκτήτες των κατοικιών αυτών σήμερα, όσοι έχουν τη δύναμη επισκέπτονται τα πατρικά τους και έρχονται αντιμέτωποι με την τραγική πραγματικότητα γεμίζοντας την ψυχή τους καημό και αγανάκτηση.

Σαράντα τέσσερα χρόνια μετά, η Κύπρος συνεχίζει τις διαπραγματεύσεις που κατά καιρούς σταματούν από αδιέξοδο. Τον χρόνο που έρχετε θα προστεθεί άλλος ένας χρόνος ντροπής στην πλάτη των προσφύγων, των εγκλωβισμένων, των αγνοουμένων, των θυμάτων.

Η ιστορία συνεχίζει να καταγράφει τις πράξεις, τα λάθη και την εγκληματική αδιαφορία που πολλές φορές οδηγεί στην προδοσία ενός ολόκληρου λαού, που έχει το δικαίωμα της ελευθερίας αλλά ματώνει ακόμη και σήμερα γι' αυτό...

